De proprietate monachorum tractatus pquã utilis domini Johannis tritemij abbatis spanhemensis ordinis sancti benedicti.

D. Hierony. ad Paulinū. dicit.

Si cupis esse quod diceris, monachus, id est, solus, quid facis in urbibus?

Habeto simplicitatē columbę, ne cuiquā machineris dolos; & serpētis astutiā, ne aliorū supplanteris insidiis.

Nō multū distat in vitio, vel decipere posse, vel decipi Christianū. Quē senseris tibi aut semper aut crebro de nummis loquentē (excepta eleemosyna) q̄ indifferenter oibus patet, institorē potius habeto, quā Monachum. Preter victū & vestimentū, & manifestas necessitates nihil cuiquā tribuas, ne filiorū panes canes comedant.

Idē Sup. Matth. Lib. 4

Latro est et domū Dei cōvertit in speluncā Latronū, qui Lucra de religione sectatur, cultusque eius nō tā cultū dei, quàm negotiationis occasio est.

H 15619 [illegible] 1559

[illegible] 165

Capitula libri

Incipit liber de ꝓprietate monachoꝝ Cap̄. primū.
De tribus votis ſubſtantialibus monaſtice religionis quibus omnis religio innititur Cap̄. ij.
Quā periculoſum ſit votū non reddere Cap̄. iij.
Quod ius canonicū ꝓpriū monacho ſub grauiſſimis penis ſimpliciter interdicat Cap̄. iiij.
Ex dictis ſanctoꝝ patrū probatur ꝙ peculiū monacho penitus interdictū ſit Cap̄. v.
Utrū abbas monacho poſſit cōcedere ꝓpriū Cap̄. vi.
Contra excuſantes proprietatis viciū Cap̄. vij.
Quod ex proprietate monachoꝝ multa mala et pericula animarū proueniant Cap̄. viij.
Queādmodū monachi debeāt hr̄e neceſſaria Cap̄. ix.
Contra hoc ꝓprietatis viciū admonitio Cap̄. x.

UPB

Incipit liber de proprietate monachoꝝ dñi Johãnis tritemij abbatis ſpanhemenſ.

Omnes ad vitã eternam ſine ꝑſonarũ acceptione ſumus vocati: omnes etiam illuc ꝑuenire cupimus: ſed ambulare ꝑ anguſtũ iter oẽs formidamus. Dicit autẽ ſcriptura. Regnũ dei vim patitur: et violenti rapiũt illud. Anguſta ſiquidem eſt via que ducit ad vitã: et pauci ſunt qui ambulãt per eam. Que eſt anguſta via? Propriã voluntatẽ ꝓpter dei amorẽ deſerere: voluptates carnis nõ amare: mundũ et oĩa que illius ſunt cõtemnere: patientiã in aduerſis habere: iniuriam non vindicare: inimicis benefacere: odientes ſe diligere: diuicias terrenas cum affectu habendi derelinquere: volũtariam paupertatem in humilitatis ſpiritu diligere. Hec eſt anguſta ſemita: hoc arduum ſalutis iter: hec via que ducit ad vitã eternã. De hac ſemita dñs dicit. Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipm: et tollat crucem ſuã et ſequatur me. Crux noſtra fratres proprie voluntatis abnegatio eſt: ut ſecundũ ſpiritũ cõuerſantes: carnis deſideria non faciamus. Quid voluntatem noſtram querimus: ſi veri monachi ſumus? Ecce dei filius facere voluntatem pro noſtra ſalute propriam noluit: et nos maioris imperio reluctamur? Nunquid non iſta eſt ampla via que ducit ad ꝑditionem: in qua omnes que ſua ſunt querũt: nõ que ieſu chriſti? Si monachus es, ad quid voluntatem tibi vſurpas alienam? Enimuero poſtea ꝙ iugo regule caput tuũ ſubmiſiſti: volnntas tua non amplius tua eſt. ſed eius quem ducem et moderatorem tibi ꝑfeciſti. Jam itaqꝫ miſſa manu ad aratrum non licet tibi poſt tergum reſpicere: nec voluntatem tuam debes conſtituere: quia viam dei anguſtam alius nemo in veritate graditur: niſi qui carnis concupiſcentie forti animo reluctatur.

Beatus qui non abijt in conſilio impiorū: et qui in via
peccatoꝝ nō ſtetit: nec poſt mūdi vanitates ambulauit.
Beati immaculati in via: qui ambulāt in lege dñi. Felix
homo qui ꝑ anguſtū iter graditur: ꝗ dñm ieſum ꝓpoſſe
imitatur: qui voluntatē ſuā intuitu ſalutis deſerit: ꝗ con
tempto mūdo ſe alterius imperio ſubmittit. Et quāq̄ in
ſeculo iſta poſſit haberi cōuerſatio: qꝛ tamen paucis hoc
poſſe conceditur: ꝓpterea nobis monaſtica religio a ſan
ctis ꝑſuadetur. Multis eñ occaſionibus delinquendi vi
ta ſecularis inuoluitur: magnis terrenarū ſollicitudinum
curis anxiatur: et in bono ꝓpoſito ſtabilis nunq̄ ꝑmitti
tur. Hodie ſe ad dñm ꝓponit cōuertere: et cras de mūdi
negocijs cōpellitur iterū cogitare. Quiſq̄ ergo omnipo
tenti deo in libertate ſpūs famulari deſiderat: ad tutiſſi
mū quietis portū ſe conferat: et contemto ſeculo rebuſq̄
mundi. collū inſtitutis regularibus humiliter ſubmittat.
Hec ſumma phīa eſt: chriſtū ꝓpoſſe imitari: qui in euā
gelio dicebat. Nō veni facere voluntatē meā: ſed eius qui
miſit me patris. Oportet ergo volentē chriſtum imitari.
omnē a ſe mūdi huius ſubſtantiā alienam facere: et obe
dientiā euangelicā ſtudioſius obſeruare. Sic eñ ipe dñs
p̄cipit. Qui non renūciat omībus que poſſidet: nō poteſt
meus eſſe diſcipulus. Et iterū. Si vis ꝑfectus eſſe. vende
omīa que habes et da pauperibus: et veni ſequere me:
et habebis theſaurū in celis. Hec ſunt p̄cepta eoꝝ qui ſe
culo renūciant: qui in monaſterijs conſtituti. vitā regula
rem obſeruāt: ꝗ in ſemitis obedientie cōuerſantur. Alia
eñ ſunt p̄cepta que dantur fidelibus cōmunem in ſeculo
vitā agentibus: atq̄ alia mundi actioni renūciantibus.
Illis nāq̄ p̄cipitur ut omīa ſua bene gerant: iſtis ut oīa
ſua derelinquāt. Illi p̄ceptis generalibus aſtringūtur: iſti
p̄cepta cōmunia ꝑfectius cōuerſando tranſcendūt. Mo
nachis vero qui ad ꝑfectionē tendūt. non ſufficit omīa re
linquere: niſi etiā curent chriſtū ſanctis moribus imitari
Que eſt imitatio chriſti? Obedientiā colere: humilitatē
et patientiā cuſtodire: caſtitatē amare: ſuꝑ omīa ſeruare

charitatem. Ipe humilitatis et paupertatis amatoꝛ eſt: imitatoꝛes humiles ac paupes ſpiritu requirit. Hinc ad fidelem animã p ꝓphetã dicit. In camino paupertatis ele gi te. Et in euangelio ad diſcipulos. Beati inquit paupe res ſpiritu: quoniã veſtrũ eſt regnũ celoꝝ. Nõ om̄es bea ti ſunt pauperes: ſed illi dũtaxat: qui in ſpiritu humilita tis et in animo cõtrito. ſpretis om̄ibus chriſtũ in intimis ſequuntur: quiq; veraciter dicere ad dñm poſſunt. Ecce nos reliquimus om̄ia: et ſequuti ſumus te. Hec autẽ glo riatio veris monachis cõuenit: qui contempto ſeculo pe nitus ſtudent eſſe qḋ dicuntur. His ꝑfecto dñs ꝓmittit dicens. Amen dico vobis. om̄is qui reliquerit domũ aut parentes. fratres aut ſoꝛoꝛes et cetera que enumerat: cen tuplũ accipiet: et vitã eternã poſſidebit. Enĩuero quiſq̃s pro dei amoꝛe om̄es mũdi vanitates cõtempſerit: ſeq; ad interne cõtemplationis dulcedinẽ contulerit: tantã in his ipis exercicijs ſuauitatẽ inueniet: ut in eius comparatio ne ſe nihil eſtimet dimiſiſſe. Qui em̄ pro cõſequenda eter na vita carnis ſue voluptates ardenti in deũ animo con tempſerit: q̇ om̄es mũdi huius diuicias celeſtiũ deſiderio inflãmatus calcauerit: qui ſeipm ſibi abnegans alterius imperio ꝓpter deũ vſq; in finem ſubmiſerit: habere centu plũ ſine dubio dignus erit. Enĩuero poſtq̃ȝ diuine cõtem placõnis dulcedinẽ ſemel ꝑceperit: nihil eſt qḋ eum dein ceps a ſancto ꝓpoſito retrahere poſſit. Uiam triũ dierum ex egipto p deſertũ ambulare ſcriptura nos admonet: q̃te nus ad montẽ ſancte cõtẽplationis gradatim veniẽtes: in trãquillitate mẽtis dño ſeruiam⁹. Sic em̄ exodus habet. Dñs deus hebreoꝝ vocauit nos: ut eamus viã triũ dierũ in ſolitudinẽ: et ſacrificem⁹ dño deo nr̃o: ne foꝛte accidat nobis peſtis aut gladius. His verbis monaſtice cõuerſa cõnis ſũma deſcribit: dũ triũ dierũ iter pagendũ indicit.

De tribus votis ſubſtãcialibꝫ monaſtice religionis quibus om̄is religio innititur. Cap. ij.

REx egipti pharao populū dei vehementer lu
to quondā afflixisse legitur: dū eos fugere de
ſuo imperio fruſtra meditatur. Rex egipti dia
bolus eſt: qui fugientes mundū dolis multis
ꝑſequitur: eoſqꝫ retrahere ad ſuū imperiū meditat̃. Egip
tus em̄ tenebre. anguſtia. ſiue tribulatio interp̃tata dicit̃.
per quā p̄ſens ſeculum deſignatur. Quiſquis ergo mundi
huius tenebroſi negocijs premit̃: habitare in egipto me
moratur. Sed mox ut mundū fugere. ac monaſtice ſoli
tudinis amena querere deliberat: diaboli temptamenta.
quaſi pharaonis imperiū durius portat. Viam triū die
rum ambulare ꝑ deſertū ſpirituali deuotione nititur: ſed
mūdi vanitatibus irretitus ꝑ diabolū impeditur. Nemo
em̄ facile de tenebris egipti poteſt exire: niſi in manu forti
et brachio extento. Non om̄ibus data eſt hec gratia: ut
mundū poſſint cōtemnere: et ꝑ viam triū dierū. ad mon
tem regularis diſcipline ꝑuenire. Multi em̄ ſunt vocati:
pauci vero electi: quia in egipto plures malūt lutoſi con
ſiſtere: q̄ in deſerti lumine habitare. Lata nempe eſt via
que ducit in ꝑditionem. et multi ambulāt ꝑ eam. Angu
ſtum vero iter pauci ambulāt: quia carnis concupiſcen
tias plurimi amant: et fugere de tenebris egipti diſſimu
lant. Beati vero illi cenſendi ſunt. quibus mūdus iſte cru
cifixus eſt: qui carnē ſuā crucifixerūt cū vicijs ⁊ cōcupiſcen
tijs: quos de egipto liberauit gratia chriſti: et introduxit
in montē ſanctificacōnis ſue gaudentes. Viam itaqꝫ triū
dierū ex egipto ambulat: ꝗ ſpretis ſeculi pompis ſancte
religionis heremū intrat: et corpus ſuū ꝑ obedientiā caſti
tatem et ꝓprij abdicationē caſtigat. Prime etem̄ diei iter.
eſt omnia terrena pro dei amore relinquere: et nihil am
plius de rebus mūdi cogitare. Niſi enim propriū quiſqꝫ
dimiſerit: ad monaſtice vite cōuerſationem inabilis erit.
Adeo quippe ꝓprietatis abdicatio ad ſubſtantiā religio
nis ꝑtinet: ut ſine illa monachus dici nemo queat. Vendi
tis itaqꝫ rebus ſeculi. diſtributiſqꝫ rite in vſus pauperū: ſe
cunde diei via ꝑ obedieutiā cōtinuanda indicitur. Hec in

radice humilitatis figitur: et in altū charitatis eleuatur.
Queadmodū per inobedientiā primoꝝ parentū omnes
a paradyſi gaudijs cecidimus: ita p arduū iter obedien
tie adiuuante dn̄o nos reſurgere debere ſcimus. Nulla
monachorū ſine obedientia merita ſunt: ſine humilitate
virtutes nulle. Quiſquis igitur egiptū fugiens tenebro
ſum. ad lucem eterne claritatis cupis ptingere: humilem
obedientiā cura ſollicite cuſtodire. Dicit enim ſcriptura.
Melior ē obediētia ꝙ victime: et auſcultare magis ꝙ of
ferre adipē arietū. Hoc voto ſancte obedientie om̄ia in
cludūtur que ad obſeruantiā regularē ptinent: quoniam
quicquid in regula p̄cipitur: per ſolam obedientiā adim
pletur. Quicquid enim ſancti et honeſti p preſidentē mo
nacho iniūgitur: in obedientia regulari ſolidatur. Hoc
ſecunde diei iter pauci in veritate ambulāt: quia facilius
eſt ſua derelinquere: ꝙ ſemetipſm abnegare. Ardua nāꝙ
via eſt alterius ſe voluntati ſubmittere: et ſuā voluntatē
penitus non amare. Sicut filij iſrael egiptū cum gaudio
et leticia exeuntes. ſtatim in deſerto cōtra dominū et moy
ſen murmurarūt: ita multi contemptis rebus ſeculi mo
naſticum iter cum magno feruore arripiunt: qui tamen
contra obedientiā prelatoꝝ plerūꝙ grauiter inardeſcūt.
et qui per diſtributionem prius cum hilaritate videban
tur currere iam ſub obedientia conſtituti de arrepto iti
nere inueniūtur penitere. Sed om̄es qui contra ducem
in deſerto murmurabant: in via deficientes terrā repro
miſſam non introierunt. Hinc metuant monachi om̄es
qui propoſiti ſui executionem negligunt: et iter ſanctum
trium ſubſtancialiū peragere contemnūt. Cadent in ſo
litudine mortui: qui viuere in egipto videbantur. Enim
uero tercij diei iter quomodo poterit pficere: quē cōſtat
in ſecūdi via defeciſſe? Aut qn̄ caſtitas monachoꝝ apd
diſtrictū iudicē poterit eſſe meritoria: ſi cōtemnat obediē
tia? Tercij em̄ diei via eſt caſtitas: que nūꝙ in veritate
acquirit: ſi obediētia deſerat. O quot hodie monaſtico

vocabulo indignos ſe exhibent: qui in cenobijs corpore ſunt conſtituti: ſed animo et actione ſeculariter viuūt. Reſumūt peculiū q̄d dimiſerūt: obedientiā deſpiciūt quam ſpoponderūt: caſtitatem violant quā ſolēniter vouerunt. Tria ſubſtancialia religionis ſue vota tranſgredi nō metuūt: et ſe monachos eſſe gloriantur? O vana religio: in qua voti conſideratio non habetur. Quid aurū et argentum cōgregat: q̄ monachū ꝓfitetur? Quid peculiū o monache poſſides: qui voluntariā vouiſti paupertatē? Enim uero monachus non eſt: qui diuicias in mūdo poſſidet. Igitur contra hoc ꝓprietatis vicium nos loqui compellit occaſio: que nota eſt his qui ad ſcribendū nos prouocarunt. Multos enim hoc morbo infectos religioſi nominis viros cernimus. et dolemus.

Quā periculoſum ſit votū nō reddere. Cap. iij.

Audi o monache ingrate: q̄d tibi ſcriptura diuina precipiat. Ait em̄. Si quid dn̄o vouiſti: ne moreris reddere. Diſplicet ei infidelis et ſtulta promiſſio. Multo em̄ melius eſt nō vouere q̄ȝ promiſſum negare. Quicq̄d igitur deo voueris. redde. Vis noſſe q̄d illi promiſeris? Regulā tuā ſecundū quā viuere ſpopondiſti conſidera. Quid illa p̄cipit? Audi ſummariū. Conuerſionē morū tuoꝝ ſecundū ordinationē tibi indicit monaſticā: deinde abdicationē om̄is ꝓprietatis vſq̄ȝ ad acus valorē tibi mandat ꝑpetuam: obedientiā et caſtitatem tibi p̄cipit: et ſtabilitatē tibi ordinis vſq̄ȝ ad obitū cōtinuandā imponit. Hec eſt ſūma ꝓmiſſionis tue: hec eſt neceſſitas monaſtice diſcipline: quā ſi temere trāſgreſſus fueris: voti p̄uaricator eris. Si vidua continentiā ꝑpetuā vouerit: nubere ei de cetero nō licebit. Si autē p⁹ votū nupſerit: cōtra ſe deū irritauit. Anteq̄ȝ ꝓmitteret deo ut eſſet vidua in ip̄i⁹ erat p̄tāte nubere: poſtq̄ȝ v̄o ſemel cōtinētiā vouit: iā deinceps libertatē nubēdi penit⁹ amiſit.

Sic et tu monache anteq̄ deo ꝓmitteres obſeruantiā re gularē liber eras: poteras inculpate ſine voti promiſſio ne viuere: et in via mandatoꝝ dei ambulare. Quis ad ꝓ mittendū deo te compulit? Nōne tui arbitrij erat qd̄ vo lebas facere? Uox tua ligauit te deo: iam deinceps non es liber: ſed ſeruus ieſu chriſti. Promiſiſti: dei eſſe cepiſti: deus qd̄ ſuū eſt non vult dimittere: nec honorē ſuū alteri dare. Jam tibi nō licet poſt reſpicere: ſemel emiſſum deo votū non poteris reuocare: qꝛ cū deo cauſam habes age re. Quid igitur vanis cogitacōnibus eſtuas? Ad q̄d de bono ꝓpoſito male cogitas? Nō eſt irritabilis deus. Si ſanctū ꝓpoſitū tuū violaueris: ſi votū tuū temeraria pre ſumptione trāſgreſſus fueris: non habebit te deus in eo gradu. quo antea habuit: ſed tanq̄ infidelem profugū et apoſtatā te iudicabit: quippe qui preſtitā dn̄o tuo fidem impia p̄ſumptione irritā feciſti. Dicit ergo ad te o mona che deus. Quid me infideli ꝓmiſſione tua irrides? Cur priſtina vicia repetis? Quare preſtitā mihi fidem infrin gis? Ego tibi libertatē arbitrij cōtuli: q̄s te coegit ꝓmit tere qd̄ reddere nō volebas? Nūquid neceſſitate te com puli? Uolūtas tua ligauit te mihi: pactū meū ſi violaue ris: nō amicus ſed hoſtis eris. Dum adhuc tui eſſes in ſeculo. eras quidē de familia mea: ſed nō eras de miniſte rialibus: neq̄ de intimis. Queadmodū em̄ princeps ali quis potens. multos quidem in ſuo regno ſubiectos ſibi habens hoīes: quoſdā agroꝝ cultores. quoſdā vero pa ſtores aut alios quoſlibet artifices ſiue operarios ex eis cōſtituit: atq̄ ex his om̄ibus quoſdā ſibi fideles quotidie aſſiſtere facit. q̄ ſeipos negligentes illi toto ſtudio famu lantur: ſic ego ex mihi ſubiectis in fide quos volo eligo: quos velut miniſtros intimos diligo et honoro. Tu ergo qui ꝓmiſſa mihi fidelitate de multitudine meorū ad ſer uiendū in cōſpectu meo ſpontanea volūtate acceſſiſti: de intimis familiaribus meis eſſe cepiſti. Si mihi deinceps in aliquo recalcitraueris. ſi fidem ꝓmiſſam fregeris: non habebo te in eo loco quo habebā prius: ſed inter inimi

cos infideles te computabo. Quanto em̄ ꝑ voti ꝓmiſſionem mihi proximus factus es: tāto diſplicebis amplius. ſi aliter vixeris q̄ꝫ promiſiſti. Exigo nūc a te promiſſum: quod nō exegi promittendū. Monachus es: nō niſi monachus ſaluaberis. Si aliter vixeris q̄ꝫ monachus: veluti p̄uaricatorem federis mei cōdemnabo te. Si vero vſqꝫ in finem mihi fidelis ꝑmanſeris: magnus in regno meo eris: et cum om̄ibus ſanctis in eternū feliciter exultabis. Votū itaqꝫ tuū conſidera o monache. et cura ſollicite adimplere qḋ promiſiſti: qꝛ niſi regulariter in cenobio vixeris: cū impijs portionē habebis. Sed quia de vicio proprietatis loqui ſpecialiter intendimus: oportunū videtur ut ſtilum ad materiā dirigamus.

Quod ius canonicū propriū monacho ſub grauiſſimis penis ſimpliciter interdicat. Cap. iiij.

Deteſtabile ꝓprietatis viciū in monachis cupientes ꝑ viribꝫ extirpare: ſermonē iuris canonici atteſtatione comprobemus: ut dum auctoritate vniuerſalis eccleſie loquimur: nullā a puerſis contradictionē patiamur. Tante em̄ auctoritatis ſunt decreta eccleſiaſtica: ut quiſquis cōtradicere illis p̄ſumpſerit: non catholicus ſed hoſtis eccleſie iudicetur. Quicq̄d ergo auctoritate eccleſie precipitur: tanq̄ꝫ euangelium ab omnibus habeatur. Audi nūc monache qui propriū poſſides: quid vicarius chriſti dicat in ꝑſona eccleſie. Prohibemus inq̄t diſtricte. in virtute ſancte obedientie. ſub obteſtatione diuini iudicij: ne quis monachorū propriū aliquo modo poſſideat: ſed ſi quis aliquid habet proprium: totum in continēti reſignet. Si vero poſt proprietatem hec aliquā habere deprehenſus quis fuerit: regulari monitione premiſſa. de monaſterio expellatur: nec recipiatur vlterius. niſi peniteat ſecundū monaſticam diſciplinam. Et ſi proprietas apud quemq̄ꝫ in morte reperta fuerit: ipa cū eo in ſignū ꝑditionis extra monaſteriū in ſterquilinio ſub-

terretur: ſecundũ quod beatus gregorius papa in libro dialogorum feciſſe legitur. Unde ſi quicquã alicui fuerit ſpecialiter deſtinatũ. non preſumat illud accipere: ſed abbati. vel priori. aut cellerario aſſignetur. Hec ſunt verba eccleſie: que papa innocentius tercius in concilio generali promulgauit. et in c. Cum ad monaſteriũ habentur. In c. quoqꝫ monachi dicitur. Monachus qui peculiũ habuerit. niſi ab abbate fuerit ei pro iniũcta adminiſtratione permiſſum: a cõmunione remoueatur altaris. Et qui in extremis cũ peculio inuentus fuerit. et digne non penituerit: nec oblatio pro eo fiat: nec inter fratres recipiat ſepulturã. Abbas autẽ qui diligenter iſta non curauerit: officij ſui iacturam ſe nouerit incurſurũ. Hic attendant monachi fallaces. qui ſine adminiſtratione aliqua peculium poſſident: qui ſe apud deũ in conſcientia ſecuros exiſtimant: ſi de abbatis licentia peccant. Dicit eñi in conſtitucõne ſua vicarius chriſti. Nec eſtimet abbas ꝙ ſuper habenda proprietate poſſit cum aliquo monacho diſpenſare: quia abdicatio proprietatis. ſicut et cuſtodia caſtitatis. adeo annexa eſt regule monachali: ut contra eam nec ſummus pontifex poſſit licentiã indulgere. Quid adhuc excuſationes in peccatis o monachi queritis: qui contra regulã. votũ. et decretũ ſummi pontificis propriũ poſſidetis? Quid falſam abbatis auctoritatem pro excuſatione veſtra aſſumitis: qui ſummũ pontificem non poſſe diſpenſare cũ monacho ut habeat propriũ auditis? Eniuero quod vicarius chriſti ſe poſſe facere negat: homo non preſumat. Sicut abbas tuus diſpenſare tecum nõ poteſt ut caſtitatem promiſſam deo violes: ita nec licentiam indulgere ut propriũ poſſideas. Prelatus ergo qui monacho contra regulam peculium indulſerit: votum ſuũ violauit. Caueat itaqꝫ ne preuaricatorẽ ſe regule conſtituat: ſi propriũ quod nõ licet monacho concedat. Deniqꝫ ex ſeueritate indicte pene colligitur: quid de huius vicij grauitate cogitandum indicetur. Nõ eñi leui penitentia hec culpa corripitur: dum a cõmunione

altaris remouetur. Ceteroꝝ̃ viciorũ penitentie p̱ mortẽ ſaltem deficiũt: hoc ꝓprietatis viciũ non ſolũ iu hac vita duriſſima diſtrictione corripitur: ſed etiã poſt mortẽ terribili animaduerſione punitur. Et iuſta quidẽ huius p̃uaricationis damnatio. Sane monachus q̇ in cõgregatione fratrũ contra vnitatis normã propriũ aliq̇d poſſidet: ab eoꝝ ſe cõſorcio facit alienũ. Cũ ergo viuens ſuo vicio concordiã fraternitatis impia p̃ſumptione turbauerit: cũ ſe ab vnionis obſeruãtia volũtarie diuiſerit: indignus eſt fraternã inter alios recipere ſepulturã. Oia vicia monachorũ leui quadã miſeratione puniuntur ad arbitriũ p̃ſidentis: ſola ꝓprietas eſt: que reum a cõmunione sanctorum tanq̃ꝫ mendacem ſpiritui ſancto eliminat. Unde p̃cipitur viuus de monaſterio proijci: et mortuus extra cenobiũ in ſterquilinio ſepeliri. Monachus itaqꝫ ꝓprietarius tanq̃ꝫ leproſus de cõgregatione fraternitatis expellendus eſt: ne totũ ouile ſuo deteſtabili vicio cõmaculet. Nemo e fratribus illũ ſufferat: nemo cõſcius viciũ illius tam enorme diſſimulet: nemo reum occultet. Om̃es vnanimiter zelo diſcipline contra p̃uaricatorem inſurgãt: de cõgregatione ꝑuerſum incorrigibilem expellãt: om̃es de cõmuni periculo paueãt. Meminerint q̇d cõtra p̃uaricatorem acharũ dñs ad ioſue ducem populi dixerit: et de ſimili caſu metuant. Non ero inquit vltra vobiſcũ: donec conteratis eũ. qui huius ſceleris reus eſt. Sicut ergo p̃cipiente dño populus iſrael acharum lapidibus obruit. et ceſſauit contra eos indignatio: ita zeloſi monachi ꝓprietariũ in ſua congregatione viuere nullatenus ſinant: ſed admonitũ prius. incorrigibilem de monaſterio expellãt. Nec videatur eis crudele profeſſum cõtumacem expellere: qꝛ minoris eſt damni ſi vnus induratus ſuo vicio pereat: q̃ꝫ ut totã congregationẽ exemplo peſſimo corrumpat. Dicit em̃ ap̄lus. Impius ſi diſcedit: diſcedat. Si q̇s tamen in hoc crimine incorrigibilis reptus fuerit: ad carcerem detrudatur: donec viciũ ſuũ recognoſcat: et promittat emendationẽ. Melius eſt enim ſi fieri poteſt. ut

clauſus in carcere peniteat: q̄ꝫ expulſus vagus et deſperatus ꝑ mundū in ordinis ſcandalū diſcurrat. Om̄ia vero que ad ſuſtentationē corporis neceſſaria ſunt monachis ꝑ abbatem diſtribuantur: quia tunc eos ad obſeruantiā mandatoꝝ regule. abſqꝫ cōtradictione poterit audacter cōpellere: ſi de neceſſarijs vite nequeant murmurare. Sic em̄ de primitiua eccleſia apl'oꝝ legitur. Erant eis om̄ia cōmunia: nec quiſquā eoꝝ aliquid habebat propriū: ſed dabatur ſingulis. prout vnicuiqꝫ opus erat. Quicūqꝫ em̄ vitā eoꝝ voluiſſet cū fide chriſtiana aſſumere: vendebat ſi q̄d habebat ꝓprium: et preciū ponebat ad pedes apoſtoloꝝ. Ananias autē et ſaphira. qui cōtra inſtitutionem apoſtolice cōuerſationis peculium poſſidere occulte preſumpſerāt: duram ꝑditionis ſententiā exceperūt. Simili pena digni ſunt monachi: q̄ reperti fuerint ꝓprietatis vicio delectari. Graue etem̄ crimen cōmittitur: pro cuius expiatione offerri ſacra oblatio ꝓhibetur. Damnationis ſententiā euadere nō poterit: monachus ꝓprietarius qui ſine penitentia ex hac vita deceſſerit. Om̄es itaqꝫ monachi adeo ſine ꝓprio viuere ſunt obligati: ut nulla diſpenſatione abbatis a voto paupꝫtatis queant abſolui. Et de his quidē copioſa iuris pontificij teſtimonia poſſemꝰ adducere: niſi ꝓpoſitū breuitatis nos cōpelleret ad alia feſtinare. Hec igitur ex iure prolata ſufficiāt: qđ reſtat dicendum. dictis ſanctoꝝ patrū et regulis comprobemus.

Anania Saphira

Ex dictis ſanctoꝝ patrū probatur: qđ peculium monacho penitus interdictum ſit. Cap̄. v.

REuoluamus omnes ſanctoꝝ patrū ſcripta et regulas: et nuſquā inueniemus monacho peculiū vllatenus ꝑmiſſum. Om̄es em̄ hoc viciū damnant: om̄es propriū monacho ꝓhibent: om̄es in cōmuni viuere renūciantes ſeculo precipiūt. Et primo quidē ſanctū legiſlatorem noſtrū benedictū audiamus in regula. Dicat em̄. Precipue hoc viciū radicitus

amputandũ eſt de monaſterio: ne quis preſumat aliquid habere propriũ: nullã omnino rem. neq tabulas. neq codicem. neq graphium. ſed nihil omnino: quippe quibus nec corpora ſua habere licet in ꝓpria poteſtate. Neq pſu mat quiſquã aliq̇d dare aut accipere ſine iuſſione abba tis. Et poſt pauca. Cui ſi quiſquã in hoc nequiſſimo vicio depꝛehenſus fuerit delectari: admoneatur ſemel et iterũ: ſi non emendauerit: correptioni ſubiaceat. Sanctus quoq

Baſilius. baſilius in regula monachoꝝ dicit. Si q̇s ſibi propriũ dicit eſſe aliq̇d. ſine dubio alienũ ſe facit ab electis dei: et charitate chriſti. qui docuit verbo. et ope compleuit: q̇ ani mã ſuã poſuit ꝓ amicis ſuis. Si ergo ipe animã ſuã po ſuit: quomodo nos etiam ea que extra animã ſunt nobis vendicabimus? Si non acquieſcit monachus doctrine dñi dicentis. diligite inuicem ſicut et ego dilexi vos: ac quieſcat aplo dicenti. auferte malũ ex vobiſipis: ne forte accidat ut modicũ fermentũ totã maſſam corrũpat. In

de Baſil. admonitionibus quoq ad monachos: idem baſilius di cit. Quotidiano victu contentus eſto: et quicq̇d ſupereſt. tanq impedimentũ huius propoſiti proijce a te. Multi eñ per auariciã. mortis periculũ inciderũt. Propter aua

Achar. riciam achar cũ ſuis omnibus lapidatus eſt: ſaul a dño

Saul. factus eſt alienus: et ad extremũ de regali culmine pul ſus. ab inimicis ſuis ꝑemptus eſt. Alienum te facito fili mi ab hoc vicio: et voluntariã paupertatem libenter am

Hierony. plectere. Beatus quoq hieronym⁹ dicit in normula vir ginũ. Qui iam renunciauerũt oĩbus que poſſident: ex voto ſub iuramenti pollicitacõne promiſerunt. nihil tem poꝛale. nihil terrenũ. non ſolũ poſſidere: ſed nec quidem

Aug. appetere. Et ſanctus doctoꝛ auguſtinus in ſuo canone precipiens fratribus dicit. Non dicatis aliquid propriũ ſed ſint vobis omnia cõmunia: et diſtribuatur vnicuiq veſtrũ a prepoſito veſtro victus et tegumentũ. In regula quoq pauli et ſtephani antiquiſſima dicitur. Nulli fra trũ liceat uel pomũ uel quodcũq olerum aut condimen toꝛum. vel aliud aliquid ad vſus ſuos quaſi peculiari ap

paratu habere: ne maligno detur occaſio. Et iterū poſt pauca. Nulli liceat uel veſtimentum vel calciamentū. aut tabulas vel cuiuſcunqꝫ rei paruiſſime. tam nouū ꝙ͂ vetus nec quicꝙ͂ quod alteri fratri datum fuerit praua pſumptione contingere ad vtendum. Nec inter ſe fratribus liceat ut id quod de communi quiſquā acceperit: niſi permiſſo prioris cū alio fratre quaſi peculiari amore cōmutare: ne hac occaſione naſcatur amor illicitus: ſed vnuſquiſqꝫ quod ei charitatis diſtribucōne datur: hoc libens et bona volūtate accipiat. In regula quoqꝫ ſancti pachomij legitur. Deinde inſtruendus monachus fieri cupiens ab eo qui preeſt patre: ut nihil ſibi relinquat. niſi crucem chriſti: quam teneat et ſequatur dominū. Et in regula ſanctorum patrum. que pactum monachorum dicitur. Ante omnia habentes charitatem. humilitatem. patientiam. manſuetudinē. et cetera que docet ſanctus apoſtolus: ita ut nemo quicquā ſuum vendicet: ſicut ſcriptū eſt in actibus apoſtolorum: habeant omnia cōmunia. Et iohannes gerundenſis epiſcopus in regula monachoꝝ. Quicunqꝫ in monaſterium ſuſceptus fuerit. non ſolū de ſubſtantia quā intulit: ſed nec de ſemetipſo ab illa hora iudicabit. Nam ſi aliquid prius intulit fratribus: ipſi tamen non eſt licitum ut aliquid habeat in ſua poteſtate. In regula etiā pachomij angelica dicitur. Nemo in domo et cellula ſua habeat aliquid: preter ea que in cōmuni monaſterij lege precepta ſunt. Non tunicam laneam. non pallium: non pellem in tonſis arietum lanis molliorem: non nummos quantūlibet paucos: nec puluillum quidem ad caput. Orieſieſius quoqꝫ in doctrina monachorum ſic loquitur. Uigilemus attencius: et ſciamus ꝙ magnam nobis deus preſtiterit gratiam per patrem noſtrum pachomium. ut renunciaremus ſeculo: et omnem ſollicitudinem mundi et curas rerum ſecularium. pro nihilo deponeremus. Que eñ nobis occaſio relicta eſt. ut habeamus quippiā propriū a funiculo vſqꝫ ad corrigiam

calciamenti: cū habeamus prepoſitos qui ꝓ nobis ſolliciti ſunt. tam in cibo q̄ȝ in veſtitu? Liberi ſumus. iugū de ceruicibus noſtris mūdane ſeruitutis abiecimus: cur rurſum volumus reuerti ad vomitū noſtrū. et aliq̄d habere vnde ſolliciti ſimus. et qđ ꝑdere metuamus? Ad quos vſus ſuperfluū palleolū. aut epule lautiores. aut mollior lectus: cū omnia in cōmuni ſint ꝑparata. et cruce chriſti nihil durius ſit? Sufficat nobis habere: qđ homini ſatis eſt. Tantā veteres obſeruantiā paupertati monaſtice adhibebāt: ut pauciſſimis contenti. paruiſſime rei ſuperfluitatē. peculiū. et ob id damnabilē in monacho penitus iudicarent. Hinc ſanctus pater colūbanus abbas in ſua regula precipit. Monachis quibus ꝓ chriſto mūdus crucifixus eſt. et ipi mūdo. cupiditas cauenda eſt: nimirū dū non ſolū ſuꝑfluū eos habere damnabile eſt ſed etiā velle: quorum nō cenſus. ſed volūtas queritur: qui relinquentes oīa et chriſtū dn̄m cū timoris cruce quotidiani ſequentes: in celis habent theſauros. Icc irco dū in celis multa ſunt habituri. paruo et extreme neceſſitatis cenſu in terris debent eſſe contenti: ſcientes lepram eſſe cupiditatē monachis. Ideo ergo nuditas et facultatū cōtemptus: prima ꝑfectio eſt monachorum: ſecūda vero purgatio viciorum. tercia ꝑfectiſſima dei cōtinuata dilectio: ac diuinorum iugis amor: qui terrenorum ſuccedit obliuioni. Idem etiā in libro de quotidianis penitentijs monachorum ſic ſtatuit. Monachus qui dixerit ſuū aliq̄d propriū: ſex ꝑcuſſionibus emendetur. In eodem volumine circa finē denuo ſic ꝓ̄cipit. Operis peculiaris ꝓ̄ſumptio: centū plagis emendetur. Poſſeſſio alicuius rei quā non neceſſitas generaliter oībus fratribus cōceſſit: amiſſione eiuſdē. et centū plagis coherceatur. Et in regula yſidori dicit̃. Monachis autē ſumopere ſtudendū eſt: ut apoſtolicā vitā tenentes. ſicut in vnū cōſtituti eſſe noſcūtur. ita vnū cor habeāt in dn̄o. nihil ſibi propriū vendicantes nihilq̄ȝ inquantulūcunq̄ȝ amorē rei priuate gerentes: ſed iuxta exemplum apoſtolicū. oīa cōmunia habētes: in ꝓ̄ceptis chriſti fi-

deliter pmanendo proficiant. In regula quoqꝫ fructuoſi epiſcopi inter alia ſic pcipitur. Nec quiſquã e monachis ſuũ aſſerens. dicat codex meus. tabule mee. et reliqua. Qđ verbũ ſi de ore eius effugerit: penitentie ſubiacebit: ne velut ꝓpria quilibet in monaſterio habere videatur: ſed ſint illis ſicut ſcriptũ eſt. omnia cõmunia. Hinc in religione noſtra apud reformatos obtinuit: ut ſuũ dicere aliquid etiã ioco deuotus nemo pſumat. Et in octauo caplo idẽ fructuoſus iterũ ſic pcipit. Nuditas et parſimonia ciborum: et lectulorũ duricia amplectatur. Peculiaritas in vtenſilibus. aut in veſtimentis. aut in quibuſlibet rebus etiã viliſſimis et abiectis omni modo vitetur: quia abominatio monachis eſt: et infamium quicquã poſſidere. Munus deniqꝫ quodlibet ſiue epiſtolas: nemo monachus accipiat. Deniqꝫ in regula cenobij ſancti ferreoli epi et martiris decimo capitulo ſic ſcribitur. Illud etiã ſtatui debere proſpeximus: ut nullus monachorum aliq̃d ſibi propriũ abſqꝫ ſocietate fratrum audeat dicere: ita ut etiam in his que ſua ſunt nihil amplius credat ſibi iuris eſſe q̃ꝫ ceteris: quia cum ſeipm alterius ſubdidit poteſtati: omnia ſecũ in alienã poteſtatem tranſmiſit. Quicquid ergo ſecũ rerũ detulerit expetito cõſorcio monachoꝝ. ac vbi corpori cõgregationis membrũ factus adheſerit: ſtatim cognoſcat oĩa in cõmunionẽ trãſiſſe. Et hoc tantũ iudicet ꝓpriũ: quicq̃d cũ fratribus poſſederit indiuiſum. In regula quoqꝫ ſancti aureliani epi. xxv. caplo dicitur. Nullus pſumat quicq̃ꝫ ſuũ dicere: aut ſibi propriũ vendicare: ſed ſecundũ actus aploꝝ. ſint vobis oĩa cõmunia: et ſit vobis aĩa vna et cor vnũ in dño. Et in regula abbatis caſſiani dicit̄. Nec quicq̃ꝫ peculiare liceat monacho poſſidere: ſed ita ſe nudatũ ex oĩ pte cognoſcat: ut pter tunicã. pallium. calciariũ. vel mattulam ſuã nihil amplius habeat: et nec verbo quidẽ audeat dicere aliq̃d ſuũ: qđ magnũ ſit crimen ex ore monachi proceſſiſſe. tunicã meam. codicem meũ. tabulas meas. graphiũ meum: et cetera his ſimilia. Nã ſi huiuſmodi verbũ p ſubreptionẽ.

vel ignorantiam de ore eius effuderit: digna pro hoc pe-
nitentia ſatiſfaciens: veniã petat in terra ꝓſtratus. Item
in regula tarnantenſi caplõ quartodecimo ſic legit. Hec
ſunt que in monaſterio conſtitutis. pro dei amore et timo
re cõuenit obſeruare: propter qđ in vnũ eſtis pro timore
dñi congregati. Oportet ut in domo dñi vnanimes ha-
bitetis: et ſit vobis anima vna et cor vnum in timore dñi
ꝑuigilans: nihilq; habere vos propriũ reputetis: ſed ſint
cuncta cõmunia: que vobis abbatis imperio diſpenſan-
tur. Et in regula monachoꝝ orientalium dicitur. Inter
omnes fratres hoc obſeruabitur: ut obedientes ſeniori-
bus ſuis. et deferentes ſibi inuicem. habeant patientiã.
moderationẽ. humilitatẽ. charitatem. pacem ſine figmen-
to et mendacio. et maledictione: et verboſitate. et iurandi
cõſuetudine: ita ut nemo ſuũ quicq; vendicet: neq; vllus
aliquid peculiariter vſurpet: ſed habeant om̃ia cõmunia
Sed et ſine ſeniorum verbo et auctoritate. nullus frater
quicq; agat: neq; accipiat aliq̃d neq; det. Uigilius quoq;
diaconus et abbas in. lxxxiij. capitulo ſue regule ſic loqui
tur. Si quid peculiare apud aliquẽ inuentũ fuerit: gran
di eum abbas et diuturna excõmunicatione cõdemnet: ut
illius exemplo deterriti om̃es: nullus hoc audeat imita-
ri. Et beatus ceſarius epiſcopus arelatenſis in. xv. caplõ
regule ſue dicit. Nemo ſibi aliquid iudicet propriũ: ſiue
in veſtimento ſiue in alia quacũq; re magna vel parua.
Aurelianus epiſcopus in regula ad moniales. capitulo
tercio ſic dicit. Nihil occulte accipiatis: ſed ſi quis pro-
pinquus aut amicus aliquid in veſtimento aut in auro.
vel aliud quodcũq; dederit aut tranſmiſerit: in poteſtate
ſit abbatiſſe. Et ſi illi cui trãſmittitur neceſſe fuerit tribua
tur: ſin vero illa non indiget: in cõmune redactũ. cui eſt
neceſſariũ tribuatur. Item in regula ſerui dei ad ſorores
caplõ. xvij. ſcribitur. proprij aliquid in monaſterio nihil
eſt habendũ: ſed potius propter nomen dñi omnia con-
temnenda ſunt. Quid eñ propriũ aliquid ſuũ fidelis ani
ma de rebus mundi vendicet: cui mũdus crucifixus eſt.

et ipſa mundo? Omnia ergo que in monaſterio haben-
tur ſint omnibus cõmunia: ut nulla dare aut accipere ali
quid preſumat ſine iuſſione abbatiſſe. Si que ſecus fece-
rit: regulari diſcipline ſubiaceat. Sed ne per omñes vete-
rum regulas diſcurrendo tedium lectori prolixior ſermo
pariat: ex dictis ſanctorum patrũ iſta produxiſſe ſufficiat.
Omnes enim priſci et noui monachorũ cuiuſcũqꝫ ordi-
nis principes. in hanc ſententiã vnanimiter cõueniũt: quia
peculium monacho penitus interdicũt. Hinc dñs noſter
apoſtolis non portare ſacculũ neqꝫ peram in via ꝓcipit:
ut ex hoc ſucceſſores eorum intelligant: quẽadmodũ ſine
proprio in cõmuni viuant. Erubeſcat homo clauſtralis
qui vitam apoſtolicã profitetur in cenobio contra votum
ſuũ viuere: et propriũ tot ſanctis interdicentibus aliqua
tenus poſſidere: quando monacho peculiũ vſqꝫ adeo illi
citum eſt: ut viuus et mortuus extra cõmunionẽ omniũ
fratrũ ſit procul remouendus: ſi in hoc vicio fuerit dep̃-
henſus. Quã periculoſa in monacho ſit ꝓprietas: nemo
ſatis exprimere poteſt. Eñiuero periculũ qd ananie et ſa
phire peculiũ retinentibus in corpore accidit: proprieta-
rijs monachis in anima quotidie contingit. Moriũtur
ut plurimũ ſine vera penitentia: qui contra monaſticam
inſtitutionẽ peculiũ poſſidere non verentur. Exiſtimant
enim ſibi licere quod illicitũ eſt conſenſu prioris: cum nec
ſummus põtifex licentiã monacho ſuper ꝓprietate poſſit
indulgere. Ue vobis proprietarij qui votũ veſtrũ infrin-
gitis: et iram dei contra vos prouocatis: quoniã leuius
habebunt fures et meretrices in die dñi: qꝫ vos ſi mori-
entes in hoc vicio fueritis deprehenſi. Non enim ſimplex
crimen in monacho cenſetur ꝓprietas: vbi multa in vnũ
crimina concurrũt. Pactum cum deo initum frangitur:
votũ ſolemne violatur: charitas fraterne vnitatis ſperni
tur: furtum cõmittitur: ſacrilegium ꝑpetratur. Unde au
guſtinus dicit in regula. Si aliquis rem ſibi collatã ce-
lauerit: furti iudicio condemnetur. Ad quid monacho
cuiuſcũqꝫ rei proprietas: qui nec ſui corporis poteſtatem

habere ꝑmittitur? Aut quomodo alienū audebit p̄ſumere: cui de ſuo nihil licet poſſidere? Quiſq̄ igitur bonus monachus votiq̄ ſui redditor inueniri deſiderat: quiſq̄ in cenobio conſtitutus ad celeſtem patriā anhelat: quiſq̄ inferni tormenta formidat: animā ſuā ab hoc vicio ſolerter cuſtodiat: et nihil penitus contra monaſticam inſtitutionē poſſideat. Omnia vero que ad victū et amictū monachis neceſſaria ſunt: monachis ꝑ abbatem non in pecunijs. ſed in vtenſilibus miniſtrentur. Hinc ſanctus pater noſter benedictus in regula precipit dicens. Omnia neceſſaria a patre monaſterij ſperanda ſunt. Ab abbate igitur neceſſaria ſperanda ſunt non ſuꝑflua. quia vbi neceſſitas ad vſum monacho ꝑmittitur: ſuperfluitas ut crimen condemnatur. Et ſicut abbas neceſſaria fratribus denegans grauiter adeo rep̄henditur: ita ſi conceſſerit ſuperflua. tanq̄ p̄uaricator ſancti ordinis cōdemnatur. Neceſſaria itaq̄ monachis abbas prouideat: ſuꝑflua interdicat. Nec ſecurū ſe credat monachus ſi abbate conſentiente ſuperfluū habeat: quoniam ſicut monacho habere propriū interdicitur: ita concedere non neceſſaria abbas prohibetur. Et monachus ſi rem aliquā non ſibi neceſſariam nimia importunitate ab abbate ſuo extorſerit: valde ſibi metuendū eſt: ne tanq̄ proprietarius inde coram deo iudicetur. Nihil em̄ habere debet monachus cōtra regulam: nihil contra abbatis voluntatē: quippe qui ſuū nihil penitus eſtimare p̄cipitur: cui velle et nolle ꝑ oīa denegatur. Quicūq̄ vero aliquid habet quod abbatem ſuum latere deſiderat: proprietatis viciū in pectore clauſum portat. Sed de his hactenus.

Utrum abbas monacho poſſit concedere proprium. Cap. vj.

Quod monacho propriū habere omnino non liceat. multis ſanctorum teſtimonijs probauimus: reſtat nūc ut ad ſequentia procedamus.

Et primo quidem nobis querendũ eſt: vtrũ in abbatis ſit arbitrio cũ monacho de peculio diſpenſare. Ad hanc queſtionẽ verbis ſummi pontificis in principio hui⁹ operis reſpondimus: vbi teſtimonia iuris canonici in mediũ deduxim⁹. Sic eñi papa dixit. Nec eſtimet abbas q̄ ſup habenda ꝓprietate poſſit cũ aliquo monacho diſpenſare: qꝛ abdicatio ꝓprietatis, ſicut et cuſtodia caſtitatis adeo eſt annexa regule monachali: ut contra eã nec ſummus pontifex poſſit licentiã indulgere. Soluta eſt queſtio: et negatiua neceſſario vera cõceditur. Nũc ergo in quãto periculo ſint cõſtituti abbates negligentes iſta conſiderent: qui cõtra regulã et ꝓhibitionẽ ſummi pontificis ꝓpriũ ſuis monachis indulgent. Non eſt maioꝛ poteſtas q̄ꝫ ſummi pontificis in eccleſia: quoniã qđ ille non poteſt abſoluere: nemo alius poterit liberare. Cur igitur o abba teip̄m decipis: cur altioꝛa te et penitus illicita p̄ſumis? Qđ papa facere ſe poſſe denegat: tu qua temeritate vſurpas? Ecce cũ monacho contra inſtitutionẽ monaſticã diſpenſas ut habeat peculiũ: cũ id facere non poſſe audias pontificem ſummũ! Quẽ teip̄m facis? Nũquid tu maioꝛ es vicario chriſti? Quotienſcũq; monacho cõcedis propriũ: toties fautoꝛẽ te cõſtituis viciõꝝ. Quemadmodũ p̄ſumis alteri cõcedere: quod tibi ſub eadẽ lege conſtituto minime licet poſſidere? Eniuero cõſtitutis in cenobio ꝓprietas om̃ibus interdicitur: dũ in cõmuni viuere p̄cipiuntur. Neq; eñi de cõmunitate abbas excipitur: qui non dñs ſed diſpenſatoꝛ rerũ monaſterij cõſtituitur. Omniũ itaq; fratrũ ſuoꝝ miſter eſt: ut vnicuiq; ſecundũ neceſſitatẽ de cõmuni ſubſtantia tribuat: dominũ vero rerũ neminẽ penitus conſtituat. Si ergo monacho indulſerit propriũ: iam nõ diſpenſat illi neceſſaria: ſed dñm conſtituit ſubſtãtie aliene. Hoc regula ſancti benedicti prohibet: que abbatem diſpenſatoꝛẽ recipit. nõ dñm. Sanctus autẽ benedictus abbatem ſub regula eſſe p̄cipit dicens. Omnes magiſtrã ſequantur regulã: nec temere ab ea declinetur ab aliquo. Qui om̃es ſub regula conſtituit: profecto abbatem non

excepit. Denique in capitulo de abbate ſic loquitur. Ideoque abbas nihil extra preceptũ dñi (quod abſit) docere debet aut conſtituere vel iubere: ſed iuſſio eius et doctrina fermentũ diuine iuſticie in diſcipulorum mentibus conſpergat. Abbas autẽ qui monacho indulget propriũ: facit contra preceptũ domini dicentis. Omnis qui nõ renunciauerit omnibus que poſſidet: non poteſt meus eſſe diſcipulus. Nõ ſeducat te abba male intellecta poteſtas: tibi regula certos limites ponit: quos tranſgredi nemini licet. Ecce monachi tui ut fierent diſcipuli domini. ſubdentes colla regule omnibus renunciarũt: non licet eis quod dimiſerant repetere: neque propriũ vllatenus poſſidere. Si male p̃ſumptioni conſenſum dederis: ſi ꝓprium monacho conceſſeris: cõtra p̃ceptum dñi. contra regulã ſancti benedicti. contra ius ſcriptũ. contra decreta ſanctorum patrũ. contra votũ tuũ facere conſentiens: damnationi ꝑpetue te obnoxiũ reddis: et ex ſeruis domini atque diſcipulis. mancipia facis idolorum. Cupiditas enim ſeruitus ydolorũ deſcribitur: que cũ in ceteris ſit damnabilis: in monachis p̃cipue eſt criminalis. Omniũ clauſtraliũ in hoc regula cõſentit. ut nulli penitus inter eos liceat aliquid habere propriũ: ſed ſint eis omnia cõmunia: et diſtribuatur vnicuique a priore qđ neceſſariũ eſt. Quicũque hanc monaſtice cõmunitatis regulã violat: proculdubio ſe extra numerũ electoꝝ locat: et ſua ſe temeritate grauiter damnat. Nunquã eñ monaſtice obſeruantie puritas integra poteſt conſiſtere: niſi omnes in cõmuni ſtudeant cõuerſari. Enimuero dum vnuſquiſque cõmodũ ſuũ temporale cogitat: charitas fraterna exulat: humilitas monaſtica perit: obedientia regularis vacillat. Nuſquam eñ in religione ſecurius viuitur: quam ſi vnitas ꝑ oĩa ſeruatur. In quolibet cenobio prelatus vnus ex regula conſtituitur: a quo neceſſaria monachoꝝ omnia requirãtur. Caueat itaque diſpenſator ne limites cõmiſſionis ſue in diſpenſando neceſſaria cõfratribus excedat: neue infidelis exiſtat: memineritque ſe miniſtrũ rerum monaſterij eſſe non dñm.

Jdcirco ſicut ꝓpriū alijs nō poteſt cōcedere: ita nec ſibi
peculiū vllatenus vſurpare. Diſtribuat ſingulis neceſſa-
ria: nulli vero cōcedat. nec ſibi quidē ſuꝑflua. Monachi
eñ habentes victū tenuem. et veſtitū ſimplicē: his debēt
eſſe cōtenti. Jn dandis autē neceſſarijs illa ſemꝑ cōſide-
ratio habenda eſt: ut ꝗ plus indiget amplius accipiat:
et nemo qui paucis contentari poteſt. de hoc murmuret.
Jllis autē ꝗ in diuerſis monaſterij officijs cōſtituti ſunt.
abbas neceſſaria quelibet poteſt cōcedere: eoſqꝫ ad red-
dendā rationē ſuo tꝑe obligare. Nec tamen ꝓpriū ſibi mo
nachi quicqꝫ eoꝝ exiſtiment que ratione admiſtrationis
poſſident: cū ad cōmunitatē cenobij vel eccleſie oīa ꝑti
neāt. Quācūqꝫ eñ admiſtrationē monachus habuerit:
ꝓpriū aliqđ poſſidere ꝓhibetur. Nā et ipē abbas cū mo-
nachus ſit vouit et ꝓmiſit pauꝑtatē ex regula: et idcirco
nihil ſibi ꝓpriū poterit vendicare. Si autē ꝓpriū ſibi vſur
pauerit: regulā violauit. Neqꝫ dicat abbas ſuū aliqđ. nō
codex meus. nō ager. non villa. non cenſus: ſed ſi tale ali-
quid eum coram hominibus dicere oporteat: noſter nō
meus dicat. Etē cū res monaſterij cōmunitatis ſint. et
cōmunitas ꝓſupponit multos: nulli videatur ridiculū: ſi
monachus aut abbas ſingularis ꝑſona dixerit noſtrum.
Ad cōmunitatem dicti ſermonis refertur intentio. Neqꝫ
puerilia ſunt hec: que ſanctos patres antiquiſſimos tam
ſtudioſe conſtat obſeruaſſe: ut penitentiā in tranſgreſſo-
res ꝓſcriberent. Euidens nāqꝫ in abbate ſuꝑbie ſignū eſt
ſi ſuū aliqđ dicere frequenter cōſueſcat. Sicut eñ abbatē
caſtitatis violaſſe votū turpiſſimū ē: ita ſi ꝓpriū aut ipē ha
buerit aut indulſerit monachis dānabile. Abbas itaqꝫ
qui peculiū monacho preter adminiſtrationē cōceſſerit:
ꝓuaricatorem ſe monaſtice regule oſtēdit. Nec vllomō ex
cuſat ꝓprietarios ficta illa reſignacō: qua in pleriſqꝫ mona
ſterijs claues in cena dñi ponūt ad pedes abbatis: aīo ad
dimittēdū peculiū nequaqꝫ reſigto. Quid iſta ſimulatio?
Putas ne monache viciū ꝓprietatis te poſſe effugere: ſi cla
ues peculij tui ad pedes abbatis iteꝝ repetēdas poſueris?

Qualis eſt iſta proprietatis reſignatio: vbi abbas cogi-
tur tibi mox reddere qđ videris reſignaſſe? Non eſt vera
reſignatio: quādo volūtas actioni nō cōcordat. O abba
infelix qui et te decipis et tuos: cur monachis propriū
contra regulā indulges? Reſpondebis forſitan. Nō con-
cedo monachis propriū: ſed tantū neceſſaria ad vſum.
Si propriū negas: qđ curā conquirendi monachis que
volunt nō amputas? Ecce alij domos ſeparatas cōtra
ſtatuta ordinis inhabitant: alij aurū et argentū p phas
nephasq̧ cōgregant: omēs priuatis cōmodis inuigilāt.
Iſta ne proprietatis vicio carent? Sed dic mihi. Quis
oro neceſſaria monachis tuis o abba diſponit? Tu ne
an cellerarius? Scio q neuter. Quis ergo dat veſtimēta
monachis? Hic peculij ſumma cōtexitur. Veſtes ſibi mo
nachi comparant: in amictu ſemetipſos curant: querere
ſunt compulſi a parentibus et cognatis vnde viuāt. Qui
pecunijs inter eos abundat. veſtes ſibi neceſſarias cōpa-
rat: q autē nō habet pecuniā: patitur in veſtitu penuriā.
Abbas interea nullā de neceſſarijs fratrū gerit ſollicitu-
dinem: nullā de nuditate pauperū monachorū verecun-
diā: ſed dimiſſis in errore ouibus ſua cōmoda ſectatur.
Nulla pter nomen et chorū in plerisq̧ cōmunitas: dum
vnuſquiſq̧ ſuipſius curam gerit in vite neceſſarijs: abbas
vero titulū ſine ope portat dignitatis. Alius in cōmuni
dat victū fratribus: veſtitū ſibi quiſq̧ cogitur prouidere
Nōnulli etiā proprietatē monachis ſuis phibent: quib;
tamen vite neceſſaria non indulgent. Quid omnes iſtos
niſi puaricatores monaſtice cōuerſationis dixerim: qui
fratribus ſuis ſecundū regulā cū poſſint in neceſſarijs nō
prouident: qui eis peculiū indulgent: q monachis occa
ſionem ꝓprietatis prebent. Ve vobis abbates et plati mo
nachoꝝ q oues chriſti ſanguine redemptas morib; vr̄is
interficitis: qui monaſticā vnitatē violatis: q obſeruan-
tiā regularē deſtruitis. Ve inquā vobis vite apoſtolice de
ſertores: quoniā aīas quas ſuſcepiſtis regere: in pditio-
nem ſinitis tranſire. In vos omēs culpa monachorum

reuert

reuertitur: quia quos delinquentes debueratis corrigere:
non timetis vicijs ſuperare. Ut enim licenter poſſideatis
voſipſi peculiũ: libẽter cũ monachis in vicio ſimili diſpen
ſatis. Enimuero ſi regularem obſeruantiã diligeretis ex ani
mo: tantũ nephas monachis non ꝑmitteretis. Non deo
ſed hominibus ſeruitis ad oculũ: qui vos obſeruantiales
fingitis: et regulã non tenetis. Si eſtis monachi: cur in
cõmuni non viuitis? Enimuero quibus eſſe debet anima
vna et cor vnũ in dño: propriũ habere penitus interdici
tur. Monachus em̃ qui peculiũ contra regulã habuerit:
votũ ſuũ turpiter violauit: et niſi contritus penitentiã ege
rit: a ſanctoꝝ cõſorcio ſe alienũ facit. Niſi em̃ monachus
omnẽ ſubſtantiã mũdi ſecũdũ regulã ſuã abiecerit: digni
tatis ſue vocabulũ amittit. Dicit nãqꝫ in euangelio dñs.
Qui non renũciauerit om̃ibus que poſſidet: non poteſt
meus eſſe diſcipulus. Et iterũ. Si vis eſſe ꝑfectus: ven=
de om̃ia que habes et da pauperibus: et veni ſequere me.
Primo volentẽ eſſe diſcipulũ chriſti oportet poſſeſſiones
huius mũdi derelinquere: ut in p̃ceptis dei poſſit ſine ſol
licitudine aliqua vacare. Idcirco audi o monache. Si vis
eſſe diſcipulus dñi: proijce abs te oẽm ſollicitudinẽ mũdi.
Uiue in cenobio ſecundũ regulã monaſticã: viue ſub obe
dientia ſine proprio: viue caſte et hũiliter ſine oꝓprobrio.
Et ſi aliter q̃ promiſiſti cõuerſatus fueris: ſcias te cõdem
nandũ a deo maximo quẽ irrides. Nõ te ſeducat prioris
tui licẽtia ut peculiũ quodcũqꝫ poſſideas: quoniã diſpen
ſatio illius non eſt licita: que deo. canonibus et regule in=
uenitur contraria.

Contra excuſantes proprieta=tis vicium. Cap. vij.

SUnt autẽ nõnulli qui ſe patronos vicioꝝ ſtul=
ta p̃ſumptione exhibent: et q̃ monachos pro=
prietarios ſeuera diſtrictione corrigere debue=
rant: perdita cõmiſeratione excuſant. Contra

regulam monachis concedũt propria: et dum oues mor bidas p zelũ rectitudinis turbare metuũt: cõmiſſas ſibi aĩas perdũt. O abba nutritor viciorũ. proprietatis ſcele rate indultor: quid reſpondebis ſummo paſtori. cum a te oues requiſierit ſuas? Quid inquã reſpondebis ex omni parte accuſatus? Qui rector animarũ poſitus. vicia ſub ditorum tuorum debueras arguere: non times ſceleribus fo mitem miſtrare. Sed diceres. Ego monachis meis pro priũ non indulgeo: ſed vite neceſſaria concedo. Tu autẽ quomodo peculiũ audes dicere: qd pure neceſſitatis eſt? Quid hoc dicis o abba? Ecce monachi tui ipi veſtes ſi bi coguntur diſponere: pmittis que volunt ſuis pecunijs comparare: et inſtar mercatorum ad eorum libitum emere et vendere. Et vbi manent ſtatuta benedicti pape duode cimi et capituli generalis: que monachis neceſſaria phi bent in pecunijs miniſtrari? Si monachus ſibi ipi pro uidere neceſſaria compellitur: ad qd prelati ſup eos con ſtituũtur? Eniuero ut ſine cura et ſollicitudine rerũ tem poraliũ dño in tranquillitate mentis ſeruire poſſem. reli gionem ingreſſus ſum: ſi meipm in neceſſarijs corporis prouidere rurſus compulſus fuero: mallem me pmanſiſſe in ſeculo. Nõ monachus curã ſui gerit ſine periculo: qui autẽ renũciauit diuicijs mũdi. aurũ non amat ſine pecca to. Quid pecunia monacho: qui nihil amare debuerat in mũdo? Aut que eſt neceſſitas prelatum ſup monachos cõſtituere: ſi vnuſquiſq ſeipm cogitur puidere? Ve tibi rector monachorum qui ſubditos tuos in egiptũ nõ times reducere: dum eos propriũ ad priuatum vſum conſentis poſſidere. Ecce omnipotens deus cõmiſit tibi populum ſuũ de tenebris egipti fugientẽ. quatenus p deſertũ reli gionis ad terrã repromiſſionis in celis eũ debeas pduce re: et tu vltro venientes facis in egiptum redire? Quid mihi excuſacõnis inepte verba opponis? Nũquid ratio ne adminiſtrationis fratribus tuis indulges peculium? Monachi ne omes adminiſtratores ſunt? Quid admi niſtrant? Publica an priuata? Si adminiſtrãt publica:

diſpenſatio ſup habenda pecunia ad ratione͂ officij tantu͂ licita erit. Si aute͂ admiſtratio non publica ſed priuata fuerit: poſſeſſio pecunie proprietas erit. Qualis ergo ex-cuſatio eſt monachoꝛu͂ non officialiu͂. qui ꝓprietatis ſue viciu͂ nomine adminiſtracōnis palliare conantur? Quid adminiſtratis o monachi? Cui neceſſaria diſponitis? Nonne vobiſmetipſis? Sane dum vnuſquiſq͂ʒ curam ſui ipſius gerit in deſiderijs carnis: nōne proprietarij eſtis? Tollite verba excuſationis: deus ſcrutatur intima coꝛ-dis. Sed foꝛſan dicitis. Nō eſt dicenda proprietas: vbi ad reſignandu͂ eſt prompta volu͂tas. Eſto. Quando vos ad reſignandu͂ que habetis promptos inueniā? Reſpon debitis. Omni tempoꝛe. Quomodo veru͂ oſtendetis qͦd dicitis? Reſpondebitis. Ex coꝛde ad reſignandu͂ om̄ia promptos nos in cena dn̄i oſtendimus: quando rerum noſtraru͂ omniu͂ claues ad manus abbatis nr̄i reſigna-mus. Quare hoc facitis? Ut nos veros monachos pro bemus. Falſum eſt: ſententiā excōmunicationis ferendam in proprietarios timetis. Dic mihi abba. cur peculiu͂ nō aufers a monachis: q̄ ſe ad reſignandu͂ promptos affir-mant? Ecce quidā eoꝛu͂ tibi claues peculij ſui cuſtodes in cena domini reſignaturos ſe offeru͂t. Cur illas nō reci pis? Timeo inquis. Quid times? Monachos timeo. Cur illos? Quoniā ſcio ꝙ non ſunt ex animo reſignati. Quid ergo? Tu aufer ab eis ꝙ reſignant peculiu͂: et noli conſiderare animu͂ fictum. Iteru͂ times? Quid trepidas? Quid moꝛaris? Aufer quod offerunt: et fac eis non ſe-cundu͂ animi intentionem: ſed ſecundu͂ ſententiā ſermo-nis. Non audeo inquis. Cur non audes? Quia mala minantur. Quicquid contra me excogitare potuerint fa-cturi ſunt: ſi propriu͂ auferens conſuetudinem eoꝛu͂ infre gero. Proprium quod ficto reſignant animo eis denuo indulgeo: quia furoꝛem eoꝛum expaueſco. Uidetis nunc o monachi quid abbas de reſignatione veſtra ſentiat: quam fictam eſſe et vanam nullus noſtrum ignoꝛat. Denique maioꝛ pars veſtrum iſtum reſignandi vſum.

nec verũ habet nec fictũ. Excuſationes in peccatis queri-
tis: qui ſub adminiſtracõnis vocabulo ꝓpriũ defenſatis.
Sed rurſum dicitis. Quicq̈d tamen nos habere cognoſci-
mus: ante mortẽ reſignamus. O ſera et tarda reſignatio:
que nõ ex volũtate oritur: ſed neceſſitate mortis vrgetur.
Nam ſi cõcedatur diucius viuere: ſtatim penitet mona-
chum propriũ reſignaſſe. Parum ergo reſignatio peculij
proderit: que iniciũ ex morte ſumit. Ceſſent igitur excuſa
tiones proprietarioꝝ in peccatis: qꝛ defenſioni locus nõ
conceditur: vbi crimen tã multiplici iudicio cõdemnatur.
Propriũ monacho lex diuina ꝓhibet: ius canonicũ pe-
culiũ religioſo penitus interdicit: om̃es ſanctoꝝ patrũ re
gule clamãt monacho proprietatẽ prorſus illicitam.

Quod ex proprietate mona= chorũ multa mala et pericula animarũ proueniant. Cap. viij.

MOnachi proprietarij quãtis ſe periculis ꝛ ma
lis ſubijciant: multoꝝ actiones probãt. Et de
illis quidẽ qui in cenobijs degũt. vbi nulla re-
gularis vite obſeruãtia eſt. ſatis admodũ dixi
mus: quoniã vbi tota cõuerſatio monaſtica periſſe cerni
tur: nulla de ꝓprietatis vicio cõſcientia habetur. De nr̃is
igitur etiã interim loquamur: q̈ ſub diſciplina conſtituti:
hoc vicio deteſtabili nõnunq̃ꝫ reperiũtur deprauari. Nec
tamen priores excludimus: dũ contra iſtos diſputamꝰ.
Om̃ibus dicitur qđ ꝑtinere ad om̃es cõprobatur. Om̃i
bus quoqꝫ fugiendũ eſt: qđ om̃ibus ꝓbatur interdictũ.
Monachis em̃ om̃ibus interdicitur ꝓprietas. Hoc dete
ſtabile viciũ cũ tepidã remiſſamqꝫ monachi ſemel poſſe-
derit mentẽ: tantis eũ malis et vicijs ſubijcit: ut excutere
deinceps iugũ eius nõ facile poſſit. Quãobrem nulli vi-
lis deſpectuſqꝫ videatur hic morbus: qui ſicut poteſt ꝑ fa
cile declinari: ita ſi quenq̃ꝫ ſemel inuaſerit: raro ſalutis re
media admittit. Aſtuta ſunt argumenta diaboli. In pri-
mis monachũ de parua pecunie ſumma ſollicitãs. veluti

racõnabiles ei falſos colores ob quos vel reſeruare ſibi ali quid ad neceſſitatẽ futurã debeat vel parare confingit: ut cũ ſe victorem in paruis ſenſerit: ad maiora paulatim cõpellere incautũ poſſit. Qui em̃ ſuccũbit in minimo: quãdo victor in maximo erit? Poſtquã vero ſe diabolus in om̃ibus auditũ pſenſerit: grauiora cogitacõnibus immittit. Conquiſitis enim monachus iam aliquot nũmis. videtur ſibi ꝙ in eodem cenobio diucius non poſſit cõſiſtere: omne quod viderit in diſplicentiã et nauſeam aſſueſcit reuocare: abbatem durũ. inutilem. ac negligentẽ iudicat: fratres omnes vna ſententia tanꝗ̃ ſine charitate cõuerſentur damnat. Deinceps nulla peculij habetur conſcientia: dum quaſi pro viatico ſanctioris vite querende non creditur culpa. Itaqꝫ cũ hoſtis antiquus huiuſcemodi cogitationibus illaqueauerit mentẽ. omnes vias monachus excogitat: qualiter vel vnũ denariũ acquirat. Offertoria furatur. et vendit occulte qđ rapuit: a parentibus cognatis et amicis pro aliquo cõmercio denarios petit et accipit: et ſub ſpecie religionis viaticũ ſibi fuge proxime diſponit. Inſtabilitatis ſue cõſequutus iuuamen et ſumptus. paratus ad fugam. inſolenter abbati reſpondet ad om̃ia: et tanꝗ̃ peregrinũ et extraneũ ſe gerens. ſe moreſqꝫ fratrũ negligit: correptionis verba penitus cõtemnit. Occaſiones deinde contra prelatũ quibus offendi iraſciqꝫ debeat ſtudioſe perquirit: ne leui caſu motus fugiſſe de cenobio eſtimetur. Neqꝫ tamen de ſua infelicitate contentus eſt: ſed alios etiã ſuſurracõnibus clamdeſtinis. quantũ preualet nititur deprauare: ne ſolus videatur exceſſiſſe. Hinc abbas caſſianus dicit. Cũqꝫ pecuniarũ pondus monachũ de clauſtro. veluti feralis quedã beſtia de cetu gregis ſegregans. pecus oportunũ prede: deſtitutione ſodaliũ fecerit. et deuoracõni facilem contubernij priuatione reddiderit eũ qui prius opa monaſterij leuia exercere deſpexerat: die ac nocte ſpe queſtus infatigabiliter laborare cõpellit: non orationũ ſolẽnia. non ieiuniorũ modum. non vigiliarũ regulã cuſtodire pmittit: non honeſtarũ inter

ceſſionum explere officia ſinit: dũmodo uel auaricie ra-
biem ſaciare. vel quotidianis vſibus poſſit occurrere: cu-
piditatis ignem dũ acquirendo extinguendũ credit vehe-
mentius accendens. Sicqꝫ verificatur dictum apoſtoli:
radix omniũ maloꝝ eſt cupiditas. Cupiditatis et peculij
facibus ſemel accenſus monachus. nullã deinceps humi-
litatis et obedientie virtutẽ in corde ſuo retinet: charitatẽ
nullam fraternitatis habet: diſciplinã in moribus nullã
exhibet. Indignatur ad omnia: ad ſingula que fiũt in ce-
nobio murmurat: die ac nocte de nũmis cogitat. Elato
capite procedit in publicũ: oculos circũducit inſtabiles:
impatiens quietis anguſtiam celle declinat: monaſteriũ
(quanqꝫ latiſſimũ) carcerem putat. Jam nulla ſeruata
reuerentia. veluti equus ad precipiciũ fertur infrenis: nec
victu cõuentuali. nec ſolito indumento cõtentus: non ſe
diucius toleraturũ hec eſſe. importunis vocibus clamitat
Ad ſeruiendũ deo locũ cenobij inconuenientẽ conqueri-
tur: negligentes fratres et indiſciplinatos vociferatur: ſe
cõmorari his ſine diſpendio ſalutis minime poſſe lachry-
matur. Unde ſi quoqꝫ ſe non celerius aſportauerit: peri-
turũ ſe protinus grauiter ingemiſcit. Huius etenim vicij
tanta vis eſt: ut monachũ quẽ in congregacõne ſemel in-
fecerit: in profundũ maloꝝ paulatim precipitet. Oratio-
nes cõtemnit et vigilias: fraternã charitatem deſerit: cor-
rectionem ſenioꝝ vilipendit. Semper anxius de peculio
cogitat: venire in lucẽ proprietatis ſue crimen formidat:
loca tuciora pro conſeruãdo peculio explorat. Omne qđ
habet parũ exiſtimat: appetitum ad lucra potiora laxat.
O maledicta monachorum proprietas: que non minus
poſſidet qꝫ poſſidetur. Quecũqꝫ em̃ ſemel ceperit: omni
obſeruantia et diſciplina regulari nudũ et aduerſariũ fa-
cit. Non ſolũ autem in pecunia cenſetur eſſe proprietas:
ſed in omni quoqꝫ re que pecunia cõparatur et venditur.
Monachus ergo proprietarius poteſt eſſe in minimo:
ſicut alius in magno: quia ſi paruũ quid contra regulã ſi-
ne abbatis licentia poſſidet: ſine dubio proprium tenet.

Idcirco regula dicit. Nihil omnino monachus propriū habeat. Sane vbi nihil haberi ꝑmittitur: omīs rei proprietas aufertur. Errant itaqꝫ et peccant in regulā: qui monachos minima queqꝫ ſicut tabulas yconas et mappulas dare aut accipere poſſe abſqꝫ licentia prioris exiſtimant. Sunt enim nōnulli etiā inter eos qui ſe obſeruantiales profitentur. qui ꝑter neceſſitatē in cellulis ſuis multa priuata poſſident: ꝑ quoꝝ vſu habendo nullā ab abbate licentiā receperunt: putantes ea idcirco non eſſe propria: quia precio ſunt parua. Sed hoc nō admittit regula ſancti benedicti: que nihil omnino habere ſine licentia concedit. Quiſquis ergo monaſticū propoſitū cuſtodire ad regulā deſiderat: nihil penitus quod abbas nō dederit aut ꝑmiſerit requirat: ne viciū proprietatis qđ alij cōmittunt in pecunia: ipſe graphio incurrat aut tabula. Nuſquā enī tucior eſt cōſcientia monachi: qꝫ ſi nuda penitus fuerit ab omni ſubſtantia mūdi. Quicūqꝫ vero aliquid quantūlibet paruū qđ abbatē ſuū velit celare poſſidet: peculij vicio reus iudicatur. Omnia enim cū ſcitu et volūtate abbatis in monaſterio agenda ſunt. Unde fratres chariſſimi ante omnia cauete hoc viciū: ꝑ quod monachus incurrit omne malū. Quicūqꝫ enī animā ſuā hoc ſcelere fedauerit: nunquā niſi penitentiā agat ſecurus in conſcientia quieſcit.

Quemadmodū monachi debeant habere neceſſaria. Cap. ix.

Omnia neceſſaria a patre monaſterij ſperāda ſunt: quoniā qui miſter cōmunitatis monaſtice cōſtituitur: prouidere neceſſaria monachis tenetur. Oportet ergo diſpenſatorē ſubſtantie monaſterij fidelem eſſe ⁊ prouidū: et imitari exemplū apoſtoloꝝ ut diſtribuat vnicuiqꝫ ſine ꝑſonarū acceptione qđ opus habet. Nō ꝑponat cōmodū ſuū neceſſitatibus fra-

UPB

trū: nec et ipſe incurrat ꝓprietatis nefande periculū. Qua-
lia ſubminiſtrat neceſſaria monachis: talibus vtatur et ipſe
Non enim decet prouiſorem ſeruorum dei neglectis illis
epulis vacare lautioribus: quia dum ſuam cōmoditatem
paſtor preponit vtilitati ouiū: murmuratione in ſe conci
tat ſubditorū. Ubi ergo omnia debent eſſe cōmunia: nec
abbati licet querere priuata. Rector itaqȝ monachorum
qui neglectis neceſſitatibus fratrū. epulis et potibus lau-
tioribus vacat: in regulam cōmunitatis peccat. Quem-
admodū ergo prouideri ſibi deſiderat: ita quoqȝ neceſſa-
ria monachis prelatus impendat. Monachi vero ita ne
ceſſitatibus ſuis conceſſa indulgeant: ut cōmunitatis re-
gulam minime corrumpant. Nihil penitus ſine licentia
monachus habeat: cōmunia priuatis anteponat: et vo-
luntatem abbatis ſecundū regulā monaſticam et ſe et in-
dulta ponat. Si de ꝑmiſſione prioris codicem imaginē
vel ſimile aliquid in cella poſſidet: nouerit ſibi vſum rei
permiſſum: proprietatē ſeu dominiū vero prohibitum.
Et ideo ad reſignandū ſit promptus in animo: quotiēs
a prelato ſuper his iuxta regulam fuerit requiſitus. Ca
ueat tamen abbas ne monachos ſibi cōmiſſos turbet et
contriſtet ſine cauſa. Omniū enim ſuoꝝ actuū deo ſe no
uerit rationem eſſe redditurū. Enimuero que ſine culpa
poteſt concedere: nō debet cū periculo denegare. Suſce
pit enim infirmorum curam non fortium: vnde neceſſe
eſt ut maxima prudentia fulgeat: ne aliquem ex ſibi com
miſſis perdat. Uarij namqȝ ſunt affectus monachorum
et in vtramqȝ partem flexibiles: niſi abbas caute et pru
denter ſe inter eos habuerit: diſſentioni ⁊ murmuracōni
fomitem miniſtrabit. Memor itaqȝ ſit infirmitatis pro
prie: et facile compatietur aliene. Hec dixerim. nō ꝙ de-
beat monachis ad vota eorum queqȝ concedere: ſed ne-
ceſſaria ſecundū regulā ꝓuidere. Facile eñ ad obſeruantiā
regularē monachos ſuos poterit compellere: qui ea que
neceſſaria ſunt eis curauerit miniſtrare. Qui autē negat
neceſſaria corꝑis: frequenter audit verba murmuracōnis.

Ante om̄ia vero abbas caueat: ne monachis neceſſaria in pecunijs concedat: quoniã qui ſine ſollicitudine mundialiũ rerum. diuine contemplacõni debent inſiſtere: indignũ valde eſt. ſi neceſſaria ſibi corꝑis cogãtur ꝓuidere. Ordo em̄ monaſticus ad hoc inſtitutus agnoſcitur: ut ſegregati a mũdi curis monachi. ſine impedimento diuina contemplentur. Abbas autẽ ſuꝑ monachos idcirco conſtituitur: ut eius et doctrina et ſollicitudine paſcantur Sed de his hactenus dixiſſe ſufficiat.

Cõtra hoc proprietatis viciũ admonitio. Cap. x.

Attendamus itaq; fratres ꝓpoſitum noſtrũ qđ ingredientes cenobium aſſumpſimus: et aĩas noſtras ab hoc ꝓprietatis vicio ſollicite cuſtodiamus. Si agonem ſpiritalem legitime certare volumus: hũc quoq; ꝑniciosum hoſtem a cordibus nr̃is extrudamus: de quo hec erit ſumma victoria. triumphuſq; ꝑpetuus: ut quẽadmodũ in conſtitucõnibus patrũ ꝑcipitur: nec in minima quidẽ re cõſcientia monachi polluatur. Caueamus pericula: que huic vicio ſemꝑ ſunt proxima. Impoſſibile nãq; eſt eũ qui victus in exigua ſtipe. concupiſcentie ſemel in corde ſuo radicem ſuſceperit: non maioris deſiderij protinus incendio conflagrari. Ut autẽ hoc viciũ radicitus amputetur de monaſterio: dentur ab abbate om̄ia que neceſſaria ſunt monachis. Monachi ſumus. et chriſtũ imitari ſecundũ regulã ꝑcipimur: ut in celeſtibus regnis voluntarie pauꝑtatis premia cõſequi mereamur. Cur ergo aliq̃d in mũdo contrariũ nr̃o propoſito quereremꝰ: qui theſaurũ in celis expectamus? Enĩuero ſi cupimus eſſe diſcipuli chriſti: vileſcãt nobis neceſſe eſt diuicie mũdi. Dicit nãq; apoſtolus. Nemo militans deo implicat ſe negocijs ſecularibus: ut ei placeat cui ſe probauit. Et in euangelio dñs. Qui non renũciauerit om̄ib; que poſſidet: nõ poteſt meus eſſe diſcipulus.

Difficile nanq est diuitem intrare in regnū celoꝝ. Beati ergo illi cenſendi ſunt qui mūdi voluptatibus illudentes. cunctas diuicias eius forti animo contempſerūt: qui cenobiū ingreſſi. ſalutare dn̄i cū ſilencio et patientia expectant. De quibus dn̄s dicit. Qui reliquerit patrē aut matrem. fratres aut ſorores. domos aut agros. propter nomen meū: centuplum accipiet: et vitā eternā poſſidebit. Magna dei noſtri promiſſio: ſed maxima et omni deſiderio concupiſcenda poſſeſſio. Facile contemnit omnia: qui huius promiſſionis donū. nuſquā obliuiſcitur. Ecce fratres mei eduxit nos iam de egipto gratia dei vocans de mundo ad ſanctū ordinem: curandū nobis eſt et om̄i ſtudio laborandū: ut ꝑ deſertū huius vite ambulātes: viā trium votoꝝ ſubſtancialium nullo vnq̄ tempore deſeramus. Iter em̄ ſalutis noſtre ad terram promiſſionis: eſt obſeruantia mandatoꝝ dei. eccleſie catholice. et ordinis Si quis e nobis (quod abſit) hanc viam ambulare contempſerit: tranſgreſſor ſui voti erit: et terrā ſancte repromiſſionis non videbit.

Carmen Rutgeri Sycambri in librū Reuerendi dn̄i Johānis tritemij abbatis de proprietate monachorum.

Hunc percurre librū ſi vincla monaſtica ſtringūt
Nam proprij vicium duriter enſe ferit
Faminis enſe loquor ſcripti quoq: colligit omnes
Uires: impulſa ut concidat ipa lues
Adducit veterū veneranda ſcripta viroꝝ
Quis proprij vetitam comprobat eſſe luem
Et ſcriptura ſacra vetat omnem proprietatem
Uoti conſtrictis relligione pij
Quinetiam cunctis monachis ius proprietatis
Omnia diuina (perlege) iura negant
Hoc motus vicio veterū tritemius abbas
Normas perſpexit et pia iuſſa patrum

Conueniūt omnes ſcelus ingens proprietatis
Conclamant preſens edocet iſta liber
Tu modo quiſquis eris noxam fuge ꝓprietatis
Sic ſcitis veteres conſtituere patres
Hoc faciens mercede bona donaueris ipſum
Codicis auctorem talia dona parans

In eundem librū Carmen elegiacū
Theoderici greſemundi iunioris.

Quiſquis ades ſecli contemptor quiſquis anhelas
Uiuere ſacrata in relligione deo
Hūc lege nam monachis nil proprietatis habendū
Suadet: quod ſecū noxia multa trahat
Ceſſet inanis opum ceſſet mala cura peculi
Que tempſit monachus ceſſet amare bona
Ergo legens docti ſaluberrima ſcripta iohannis
Trittemij: fugias exiciale malum.

Impreſſum in nobile Ciuitate moguntina per
Petrū Freidbergenſem Anno virginei partus
Milleſimoq̄drīngenteſimononageſimoquīto.